

Ковтун І. В.кандидат юридичних наук
(Дніпропетровський державний
університет внутрішніх справ)

УДК 343.232

**ПРОБЛЕМИ ЗАПРОВАДЖЕННЯ У ЗАКОНОДАВСТВО
УКРАЇНИ ІНСТИТУТУ КРИМІНАЛЬНОГО ПРОСТУПКУ**

Розглянуто основні шляхи впровадження в законодавство України інституту кримінальних проступків, положення норм матеріального та процесуального права про проступок. Особливу увагу приділено аналізу основних положень законопроектів з цього питання.

Ключові слова: проступок, кримінальний проступок, кримінальне правопорушення, відповідальність за проступок, законодавство, проект закону.

Постановка проблеми. В умовах сучасного реформування соціально-політичної системи України питання юридичної відповідальності за діяння, що не становлять значної суспільної небезпечності, з позицій подальшої демократизації українського суспільства, забезпечення прав і свобод людини і громадянина, гуманізації кримінально-правової політики, реформування органів кримінальної юстиції набуло потреб нового вирішення.

На цей час легальна дефініція кримінального правопорушення відсутня як у новому Кримінальному процесуальному кодексі, так і в Кримінальному кодексі України. Лише шляхом тлумачення ст. 215 КПК можна логічно припустити, що поняття «кримінальне правопорушення» включає в себе злочин та кримінальний проступок. Разом з тим, оскільки інститут кримінальних проступків у кримінальному праві України ще не запроваджений, сам термін «кримінальний проступок» поки що не має офіційно визначеного змісту. При цьому в КПК процедура провадження щодо кримінальних проступків визначена. Отже, виникла нелогічна ситуація, при якій процесуальна форма реалізації норм кримінального права виникає раніше, ніж їх зміст, а тому невиправдано стає первинною щодо нього.

Аналіз публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми. Реформування законодавства про кримінальну відповідальність є необхідною умовою процесу інтеграції України у міжнародну правову спільноту. Вказане не могло не привернути увагу вчених до обговорення можливості запровадження нового для України, але не для багатьох інших держав, виду кримінальних правопорушень – кримінальних проступків.

Деякі аспекти кримінального проступку досліджували такі вчені, як В. Курляндський, Н. Кузнецова, В. Кудрявцев та інші, в сучасному кримінальному праві ця проблематика є предметом наукових робіт В.Б. Авер'янова, О.А. Банчука, В.І. Борисова, І.П. Голосніченка, Ю.М. Грошевого, М.М. Дмитрука, К.П. Задой, В.М. Куца, Стрельцова, П.Л. Фріса, М.І. Хавронюка,

В.Я Тація, В.І. Тютюгіна, Ю.В. Городецького та багатьох інших. Проте результати наукової дискусії свідчать про фрагментарне розуміння правової природи кримінального проступку і, як наслідок, відсутність розуміння доцільності трансформації окремої категорії злочинів і неуправлінських проступків у кримінальні проступки, а також активної роботи із розробки відповідних проектів законодавчих актів.

Метою статті є аналіз основних підходів вирішення питання про доцільність встановлення відповідальності за проступки в чинному законодавстві України.

Виклад основного матеріалу. Проблема реформування законодавства про кримінальну відповідальність стосовно введення в кримінальне законодавство України інституту кримінального проступку не нова. Вона виникла ще у минулому столітті та існує у цей час.

Якщо звернутися до історії становлення інституту кримінального проступку, то необхідно зазначити, що поділ кримінально караних діянь на злочини й проступки був відомий законодавству Російської імперії ще з часу прийняття у 1845 році Уложення про покарання кримінальні та виправні, відповідно до якого усі покарання поділялися на кримінальні та виправні. За проступки призначалося лише виправне покарання [4, с. 5]. Виділення кримінальних проступків в окремий вид кримінально караних діянь було збережене також у Кримінальному уложенні 1903 р. За цим нормативно-правовим актом вони каралися арештом або грошовим штрафом.

Що стосується законодавства за часів радянської доби, то ані Кримінальний кодекс України, ані інших радянських республік не пішли шляхом виділення кримінальних проступків як самостійного інституту кримінального права. Разом з тим у науці кримінального права у 60-ті роки минулого століття висловлювалися непоодинокі судження з приводу доцільності виділення злочинів незначної тяжкості у категорію антигромадських проступків [12, с. 24].

Введення кримінального проступку як одного з рівнів, категорій класифікації злочинів розглядалося в минулому столітті радянськими вченими в дискусіях про кількість членів класифікації. Так, у свій час автори теоретичної моделі Кримінального кодексу пропонували відобразити в законі загальну норму про класифікацію, а потім окремо виділяти поняття та ознаки всіх категорій, причому останню з категорій (найменш тяжкі діяння) пропонувалося називати саме кримінальними проступками [23, с. 51].

Аналіз матеріального права зарубіжних країн Європи свідчить, що кримінальні правопорушення поділяються на категорії – на злочини і проступки. Для цієї класифікації застосовується критерій характеру і ступеня суспільної небезпечності (шкідливості) діяння (у кримінальних кодексах України, Росії, Білорусі, Литви та Молдови) або критерій тяжкості покарання.

На теперішній час вказане питання стало особливо актуальним, оскільки новий Кримінальний процесуальний кодекс України, що набув чинності 19 листопада 2012 року, нормативно закріпив положення про кримінальний проступок, тому в центрі правотворчої роботи перебуває саме «кримінальний

проступок», відповідні законопроекти з цього приводу є предметом широкого обговорення юридичної громадськості, практичних працівників та відповідних профільних комітетів Верховної Ради України. І з цього часу на порядку денному гостро стоїть таке завдання – змістовне (матеріально-правове) наповнення інституту кримінальних проступків, тобто визначення переліку діянь, що будуть до них належати.

Передусім, у КПК на законодавчому рівні вирішена давня наукова дискусія про можливість і доцільність виділення кримінального проступку. Відомо, що більшість українських учених достатньо критично ставилася до запровадження їх у кримінальному законодавстві. Однак, незважаючи на це, у п. 7 ч. 1 ст. 3 КПК передбачено, що до законів про кримінальну відповідальність належать два закони: Кримінальний кодекс України і Закон України про кримінальні проступки. У процесуальному законі вирішено одне з найбільш суттєвих питань матеріального права - питання про підставу кримінальної відповідальності. Дотепер у кримінальному законодавстві України єдиною підставою кримінальної відповідальності було вчинення особою такого суспільно небезпечного діяння, яке містить склад злочину, передбаченого кримінальним законом (ч. 1 ст. 2, ч. ст. 11 КК). На сьогодні коло підстав кримінальної відповідальності розширюється: до них належить і вчинення особою діяння, іменованого «кримінальним проступком». При цьому невирішеним залишаються питання про властивості цього діяння, а саме: чи є воно суспільно небезпечним; чи містить воно «склад проступку» і чим його елементи й ознаки відрізняються від елементів і ознак складу злочину [13, с. 130].

Також необхідно зауважити, що запровадження кримінального проступку суперечить цілому ряду положень Конституції України (наприклад, статтям 29, 30, 31, 34, 39, 60, 62, 92 тощо). Зокрема, в ч. 22 ст. 92 Основного Закону вказується перелік видів юридичної відповідальності «виключно законами України визначаються засади цивільно-правової відповідальності; діяння, які є злочинами, адміністративними або дисциплінарними правопорушеннями, та відповідальність за них»[8].

На цей час єдиним правовим актом, що закріплює механізм реалізації інституту кримінальних проступків, є Концепція реформування кримінальної юстиції України, затверджена Указом Президента України від 8 квітня 2008 року №311/2008 (далі – Концепція) [9]. В цьому документі як ознака недосконалості чинного КК та недолік існуючої законодавчої класифікації злочинів (а одночасно й передумова реформування кримінального закону), називається однаковий юридичний наслідок: судимість для всіх осіб, які визнаються винними у вчиненні злочину, незалежно від ступеня його тяжкості та класифікаційної категорії.

Згідно з положеннями Концепції до категорії кримінальних проступків мають бути віднесені: а) окремі діяння, що за чинним КК України належать до злочинів невеликої тяжкості, які відповідно до політики гуманізації кримінального законодавства будуть визнані законодавцем такими, що не мають значного ступеня суспільної небезпеки; б) передбачені чинним Кодексом

України про адміністративні правопорушення (далі – КУпАП) діяння, які мають судову юрисдикцію і не є управлінськими (адміністративними) за своєю суттю.

На думку розробників Концепції, вказаний підхід до розмежування злочинів і кримінальних проступків має забезпечити подальшу гуманізацію кримінального законодавства. Разом з тим цей документ має, насамперед, програмний характер і не є прямим керівництвом до дій. Тим не менше інших правових орієнтирів з цього питання в даний час просто не має.

Задля об'єднання зусиль керівників органів публічної влади, практикуючих юристів та науковців у формуванні обґрунтованого механізму запровадження інституту кримінальних проступків Президентом України 30 травня 2012 року створено відповідну робочу групу [21]. Однак на цей час жодного офіційного рішення з указаних питань ні на законодавчому, ні на підзаконному рівнях не прийнято.

З приводу введення та тлумачення даного поняття точиться чимало дискусій. В юридичній літературі висловлюється і підтримка поділу злочинів на власне злочини і проступки [11, с.8], причому відповідальність за кримінальні проступки пропонується врегульовувати Кодексом України про кримінальні проступки, і заперечення доцільності поділу усіх кримінальних правопорушень за новим узагальнюючим визначенням на злочини та кримінальні проступки [6, с. 10]. На думку Ю.Грошевого, питання про відповідальність за кримінальні проступки повинно вирішуватися за межами як Кримінального, так і Кримінального процесуального кодексів. На відміну від інших вчинків, злочин за своєю соціальною сутністю є суспільно небезпечним посяганням на ті відносини, що склалися в суспільстві, відображають його найважливіші інтереси, внаслідок чого охороняються законом про кримінальну відповідальність. Поняття «злочин» є універсальною і фундаментальною категорією, яка сприяє відмежуванню злочину від інших правопорушень. Законодавче закріплення в зазначених кодексах, крім злочинів, кримінальних проступків, призведе до плутанини, колізій та конкуренції норм права.

На думку вчених, питання відповідальності за правопорушення невеликої тяжкості краще вирішувати в окремому комплексному законодавчому акті, який би включав не лише норми матеріального права, а й процедуру встановлення правопорушень, їх розгляд та притягнення особи до юридичної відповідальності, визначав засади судового розгляду цієї категорії кримінальних справ [7, с.75]. Тим паче, що правова природа кримінальних проступків суттєво відрізняється від злочинів, порядок провадження за якими і має бути предметом регламентації кримінально-процесуального закону. Тому здійснення дізнання та досудового слідства має стосуватися виключно провадження за злочинами [6, с. 11].

На нашу думку, це поняття є складовим елементом саме норм кримінального матеріального права. Однак до прийняття нового КПК України таке поняття не використовувалося законодавцем. Ототожнення суспільно небез-

печного діяння відбувалося виключно зі злочином, яке (діяння) передбачене нормами Кримінального кодексу України. Змінивши у КК поняття «злочин» на «кримінальне правопорушення», законодавець одночасно змушений буде встановити нову підставу притягнення до кримінальної відповідальності, а саме: вчинення особою діяння, яке містить склад «кримінального проступку».

Інший шлях у вирішенні концептуального питання правової природи кримінального проступку пропонує І.П. Голосніченко, вважаючи що суспільство і більшість юристів сьогодні ще не готові сприйняти концепцію кримінального проступку, тому на час формування суспільної правосвідомості щодо доцільності регулювання кримінальним правом відповідальності за кримінальний проступок науковець пропонує такі проступки назвати в залежності від органу, який розглядає справи щодо них, «підсудними проступками» і передбачити їх поряд із адміністративними проступками у зміненому КУпАП, який буде називатися Кодекс України про підсудні та адміністративні проступки [5, с. 179]

Не можемо погодитися з даною пропозицією, адже без розуміння мети, принципів та доцільності впровадження кримінального проступку ця категорія може залишитися нерозкритою, лише концептуально названою в КПК України.

У свою чергу, окремі народні депутати України, як суб'єкти законодавчої ініціативи, своє бачення інституту кримінальних проступків реалізують у відповідних законопроектах. Нами проаналізовані проекти Стретовича В. М. та групи народних депутатів №10126 від 28 лютого 2012 року (проект відкликано), проекти Швеця В. Д. №10146 від 3 березня 2012 року (проект відкликано), №1202 від 8 січня 2013 року (очікує розгляду), проект Малишева В.С. №3438 від 17 жовтня 2013 року (проект відкликано) [16, 17, 18, 19].

За наслідками експертизи в Головному науково-експертному управлінні Верховної Ради України зазначені законопроекти отримали негативні висновки і в подальшому, за результатами розгляду на пленарних засіданнях у першому читанні, були відкликані (окрім №1202).

Проект Закону про внесення змін до Кримінального кодексу України щодо введення інституту кримінальних проступків (ініціатор – народний депутат Швець В.Д. (реєстр. №1202) повернуто суб'єкту права законодавчої ініціативи на доопрацювання ще в квітні минулого року. Наразі його було включено до порядку денного Верховної Ради 02.09.2014 року ті він очікує розгляду.

В цьому законопроекті пропонувалося викласти у новій редакції Кримінальний кодекс України. Основні новели проекту, окрім перейменування на "Карний кодекс України", це запровадження поняття "кримінальні правопорушення", яке охоплює усі кримінально карані діяння; ці діяння поділяються на злочини та кримінальні проступки, кожна з цих категорій діянь описується в окремій "книзі" Особливої частини проекту КК. При цьому низка діянь, які наразі визнаються адміністративними правопорушеннями та містяться у Кодексі України про адміністративні правопорушення, "переносяться" до прое-

кту КК та отримують "статус" кримінальних проступків.

У Пояснювальній записці до Проекту критеріями відмежування кримінального проступку від суміжних категорій (злочин, адміністративний чи дисциплінарний проступок) названі такі як: відсутність судимості, однак особа вважається такою, що притягувалася до кримінальної відповідальності; відсутність великої суспільної небезпеки: правопорушення з високим рівнем небезпеки – це злочин, значний – кримінальний проступок, невисокий, або якщо більш влучно, соціально шкідливий – адміністративний проступок; ступінь завданої ними шкоди суспільним відносинам (тяжкість наслідків); вид об'єкта правопорушення: частина проступків, яка визначена як адміністративні за своєю суттю, не є адміністративними через те, що відносини, які охороняються, не належать до сфери державного управління; суб'єкт юрисдикції: суб'єктами адміністративної юрисдикції є органи виконавчої влади, які уповноважені розглядати справи про адміністративні правопорушення, а кримінальні проступки розглядатимуть суди; тяжкість та вид стягнень, що передбачаються за їх вчинення: виправні роботи, конфіскація, арешт – ті заходи впливу, які застосовуються до кримінальних проступків [14].

Разом із тим чіткого розмежування кримінальних проступків та злочинів невеликої тяжкості у Загальній частині проекту КК не проведено, на що доречно вказується у висновку Головного науково-експертного управління ВР. У свою чергу, єдиним критерієм віднесення того чи іншого діяння до категорії кримінальних проступків, відповідно до приписів ч. 4 ст. 11 проекту КК, є лише його «поміщення» у Книзі 2 («Про кримінальні проступки») Особливої частини Кодексу [2].

Деякі положення законопроекту суперечать ustalеним положенням національної кримінально-правової доктрини. Передусім, це стосується такого специфічного правового наслідку, як судимість. Саме за цією ознакою кримінальна відповідальність відрізняється від інших видів юридичної відповідальності (адміністративної, дисциплінарної тощо). Проте зі змісту статей 88-91 проекту КК випливає, що набрання законної сили обвинувальним вироком у справі про кримінальний проступок не тягне за собою визнання засудженої особи такою, що має судимість. Є незрозумілості в питаннях створення множинності вчинення злочину і проступку і позначення цього на кваліфікації вчинених діянь і розмірі остаточного покарання.

Проект закону містить й інші недоліки, що вносять додаткові суперечності у кримінальне законодавство України та можуть ускладнити його практичну реалізацію. Після реалізації законопроекту він перетвориться на занадто великий нормативний акт.

Проект Закону України № 4712 від 16 квітня 2014 р. «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо реалізації положень Кримінального процесуального кодексу України» (далі – законопроект) є наступною спробою розв'язати проблему встановлення відповідальності за проступок [20].

Ознайомлення з цим документом дає підстави висловити наші зауваження щодо його змісту. Зокрема, пропозиції цього законопроекту торкають-

ся фундаментальних засад кримінального права. Так, статті КК 21-28, в яких закріплені принципи кримінального права, пропонується виключити, замінити поняття «злочинність» на «кримінальна протиправність»; запровадити категорію «кримінальне правопорушення», яка включала би до себе два різновиди такого правопорушення як злочин і проступок. Також пропонується виключити положення ст. 3 стосовно характеристики КК України як єдиного джерела кримінального права та про заборону застосування закону про кримінальну відповідальність за аналогією. Передбачається нова редакція ст. 1 «Завдання Кримінального кодексу України».

Законопроект заявлено як такий, що повинен «легалізувати, ввести» положення нового КПК України до кримінального законодавства, в якому з'явилися нові поняття, які відсутні у КК України. Адже норми процесуального права не можуть обґрунтовувати необхідність прийняття норм матеріального права, бо вони є лише формою їх реалізації в об'єктивній дійсності й з цієї точки зору не можуть мати пріоритетного значення. Первинними у цьому плані повинні бути все-таки норми кримінального (матеріального) законодавства.

Погоджуючись з позицією Головного науково-експертного управління стосовно того, що запровадження поняття «кримінальне правопорушення» і пов'язаний з цим поділ суспільно небезпечних діянь на категорії злочинів та кримінальних проступків, є досить трудомістким процесом, для якого зовсім недостатньо формального перейменування поняття «злочин» на «кримінальне правопорушення», перенесення менш тяжких злочинів до окремої Книги 2 Особливої частини КК України («Кримінальні проступки») зі встановленням за них відповідних видів покарань [3]. Фактично це рішення призводить до того, що такі проступки, виходячи з виду та розміру санкцій за їх вчинення, є нічим іншим, як ще одним з різновидів злочинів.

Згідно з узагальнюючим висновком Головного науково-експертного управління - за результатами розгляду в першому читанні цей законопроект доцільно повернути суб'єкту права законодавчої ініціативи на доопрацювання з урахуванням висловлених зауважень та пропозицій.

Наша держава зараз переживає найскладніші часи за весь період її незалежності. Порушена стабільність у політичній, економічній та соціальній сферах. Ситуація військового протистояння на сході держави призвела до численних людських жертв і поки конструктивно не вирішена. За таких умов запровадження передчасних, принципових, концептуальних змін до КК України може призвести до втрати стабільності й у сфері кримінально-правового регулювання.

Категорія «кримінальний проступок», як і виділення категорії «кримінальне правопорушення», потребує ретельної розробки спочатку на концептуально-теоретичному рівні й тому не може полягати у механічному доповненні чинного КК України положеннями, які закріплені у новому КПК України. Це обумовлено в першу чергу тим, що норми процесуального права не розкривають, та й не можуть розкривати, правової природи таких нових понять, як «кримінальне правопорушення» і «кримінальний проступок».

Провідні вітчизняні вчені погоджуються з такою оцінкою[15]. Також висловлено думку, що при розробці вказаних законопроектів було порушено принцип науковості в законотворчій діяльності, дотримання якого передбачає забезпечення вивчення соціальної обумовленості та об'єктивних потреб підготовки та прийняття нормативних актів, залучення до їх розробки фахівців у відповідній галузі науки та практики, врахування результатів наукових досліджень, правил законодавчої техніки, використання вітчизняного та зарубіжного досвіду правотворчості [1].

Таким чином, зроблений нами аналіз законопроектів (з висновками Головного науково-експертного управління та пояснювальними записками до них), думки вчених та практичних працівників дозволяють зробити висновки щодо можливості впровадження в законодавство України кримінального проступку одним із трьох шляхів:

- перший - з урахуванням наявності інституту кримінального проступку у чинному КПК України, існує можливість вирішення питання щодо проступку в межах КК України шляхом запровадження поняття кримінального проступку як самостійної категорії злочинних діянь.

Однак такий підхід неминуче призведе до фактичного розширення меж криміналізації, оскільки діяння, які на теперішній час визнаються адміністративними правопорушеннями, відповідно до запропонованого підходу будуть розглядатися як злочинні, а отже, тягнути за собою кримінальну відповідальність і засудження особи обвинувальним вирокком суду, навіть за відсутності судимості. Викладене свідчить, що вирішення поставленої проблеми у такий спосіб навряд чи є доцільним й вдалим, бо матимете своїм наслідком істотне збільшення кількості осіб, притягнутих до кримінальної відповідальності, причому, за незначні за ступенем своєї небезпеки діяння, що може призвести до зайвого напруження у суспільстві, невиправданого обмеження прав і свобод особистості;

- інший підхід полягає у вирішенні вказаних завдань у рамках Кодексу України про адміністративні правопорушення. Утім він також не у повній мірі вирішує проблему, бо за умови розміщення інституту проступку в межах КУпАП особа, притягнута до відповідальності, фактично буде позбавлена тих процесуальних правових гарантій, які є необхідними для всебічного захисту прав і свобод особистості.

На нашу думку, найбільш доцільним уявляється вирішення проблеми відповідальності за проступок у межах окремого нормативного акта – Закону (Кодексу) України про проступки. Розробка і реалізація вказаного нормативного акта створить підстави для формування самостійного виду юридичної відповідальності, який є відмінним як від адміністративної, так й від кримінальної відповідальності. Крім того, прийняття такого окремого (самостійного) нормативного акта призведе до гармонізації законодавства України з законодавством країн Європи, наближення до європейських правових стандартів й більш чіткого розмежування між сферами адміністративної та кримінальної відповідальності. Саме таким шляхом вирішено цю проблему в

цілій низці зарубіжних країн. Це, наприклад, Закони: Республіки Сербія «Про проступки» (2007 р.), Республіки Словенія «Про проступки» (2002 р.), Хорватської Республіки «Про проступки проти публічного порядку та спокою» (1990 р.), Чеської Республіки «Про проступки» (1990 р.) та ін.

Більшість фахівців у галузі кримінального права схиляються до розробки й прийняття Кодексу України про кримінальні проступки як окремого законодавчого акта [25, с. 312-330]. При цьому вони вважають, що норми пропонуваного Кодексу повинні розв'язувати як питання організаційно-правового характеру, так і матеріального й процесуального права, та застерігають, що цей процес потребує глибокого теоретичного обґрунтування та міжнародної експертизи.

Висновок. Підсумовуючи проведене дослідження, можна зробити висновок, що запровадження інституту кримінального проступку хоча і здатне зблизити національне законодавство про кримінальну відповідальність із законодавством країн Європейського Союзу, проте потребує свого подальшого доопрацювання на концептуальному рівні з урахуванням сучасних досягнень науки кримінального, кримінального процесуального та адміністративного права, а також тенденцій гуманізації законодавства України про кримінальну відповідальність.

Бібліографічні посилання

1. Бахуринська О. О. Про дотримання принципу науковості при впровадженні інституту кримінальних проступків [Електронний ресурс] / О. О. Бахуринська // Стратегія і тактика правових реформ: виклики сучасності: матеріали наук.-практ. інтернет-конф., 5 березня 2013 року. – Режим доступу: http://legalactivity.com.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=454%3A040313-14&catid=64%3A5-0313&Itemid=79&lang=ru.
2. Висновок на проект Закону України «Про внесення змін до Кримінального кодексу України щодо введення інституту кримінальних проступків» № 1202 від 08.01.2013 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=45306.
3. Висновок на проект Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо реалізації положень Кримінального процесуального кодексу України». № 4712 від 16 квітня 2014 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=50664.
4. Все в одному: Таганцев Н. С./1902 «Уголовное право (Общая часть) Часть 1: Уложение о наказанных 1845 г. и Устав о наказанных 1864 г.» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://in1.com.ua/book/13156/10527>.
5. *Голосніченко І. П.* Запровадження кримінального проступку в законодавстві України: найближчі перспективи / І. П. Голосніченко // Вісник ЛДУВС імені Е. О. Дідоренка. – Спец. вип.. № 6-2010 у 3 ч. – Ч. 2. – С. 177-181.
6. *Грошевий Ю.* Проблеми реформування кримінального судочинства / Ю. Грошевий // Право України. – 2009. – № 2. – С. 10.
7. *Ковальчук В. П.* Деякі питання відповідності норм Кримінального процесуального та Кримінального кодексів України [Електронний ресурс] / В. П. Ковальчук // Кримінальний процесуальний кодекс України 2012 р.: кримінально-правові та процесуальні аспекти: тези доповідей та повідомлень учасників Міжнародної наук.-практ. конф., 19-20 вересня 2013 року. Львів. – Режим доступу:

http://dduvs.in.ua/assets/files/News_2013/088/tez.pdf.

8. Конституція України : прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р. – Х., 2006. – 48 с.

9. Концепція реформування кримінальної юстиції України, затверджена Указом Президента України від 8 квітня 2008 р. № 311/2008 // Офіційний вісник України. – 2008. – № 27. – Ст. 838.

10. Кримінальний процесуальний кодекс України [Електронний ресурс]: Закон України від 13 квітня 2012 р. № 4651-VI // Верховна Рада України: [офіц. веб-сайт]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/4651%D0%B0-17>.

11. *Маляренко В. Т.* Окремі проблеми реформування кримінальної юстиції в Україні / В. Т. Маляренко // Вісник Нац. академії прокуратури України. – 2008. – № 3. – С. 8.

12. *Пионтковский А. А.* Усиление роли общественности в борьбе с преступностью и некоторые вопросы теории советского уголовного права // Сов. государство и право. – 1961. – № 4. – С. 60-70.

13. *Пономаренко Ю. А.* Основні кримінально-правові новели, привнесені новим КПК України [Електронний ресурс] / Ю. А. Пономаренко // Кримінальний процесуальний кодекс України 2012 р.: кримінально-правові та процесуальні аспекти: тези доповідей та повідомлень учасників Міжнародної наук.-практ. конф., 19-20 вересня 2013 року. Львів. – Режим доступу: http://dduvs.in.ua/assets/files/News_2013/088/tez.pdf.

14. Пояснювальна записка до проекту Закону України «Про внесення змін до Кримінального кодексу України щодо введення інституту кримінальних проступків» № 1202 від 08.01.2013 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc43511=45306>.

15. Проблеми впровадження інституту кримінального проступку: матеріали Всеукр. інтернет-конф., 15-20 червня 2012 р. [Електронний ресурс] / Всеукраїнська громадська організація «Асоціація кримінального права»; Інститут вивчення проблем злочинності НА-ПрНУ. – Режим доступу: <http://ivpz.org/golovna-konferents>.

16. Проект Закону про внесення змін до Кримінального кодексу України щодо запровадження інституту кримінальних проступків від 28 лютого 2012 р. № 10126-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=42706.

17. Проект Закону про внесення змін до Кримінального кодексу України щодо введення інституту кримінальних проступків від 3 березня 2013 р. № 10146-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=42733.

18. Проект Закону про внесення змін до Кримінального кодексу України щодо введення інституту кримінальних проступків від 8 січня 2013 р. № 1202-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=45306.

19. Проект Закону про внесення змін до Кримінального та Кримінального процесуального кодексів України щодо запровадження інституту кримінальних проступків від 17 жовтня 2013 р. № 3438-VII [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=48706.

20. Проект Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо реалізації положень Кримінального процесуального кодексу України» № 4712 від 16 квітня 2014 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=50664.

21. Про робочу групу з питань реформування законодавства про адміністративні правопорушення та запровадження інституту кримінальних проступків: розпорядження Президента України від 30 травня 2012 року № 98/2012-рп // Офіційний вісник Президента України. – 2012. – № 19. – Ст. 449.

22. *Соболь О. І.* Законодавча класифікація злочинів та категорія кримінального проступку [Електронний ресурс] / О. І. Соболь // Кримінальний процесуальний кодекс Украї-

ни 2012 р.: кримінально-правові та процесуальні аспекти: тези доповідей та повідомлень учасників Міжнародної наук.-практ. конф., 19-20 вересня 2013 року. Львів. – Режим доступу: http://dduvs.in.ua/assets/files/News_2013/088/tez.pdf.

23. Уголовный закон. Опыт теоретического моделирования / под ред. В. Н. Кудрявцева, С. Г. Келиной. – М., 1987. – 235 с.

24. Шаргородский М. Д. Вопросы общего учения о наказании в период развернутого строительства коммунистического общества // Советское государство и право в период развернутого строительства коммунизма: тезисы докладов на научн. конф. – Л.: Изд. ЛГУ, 1961. – С. 77-78.

25. Ще одна спроба «гуманізації» кримінального законодавства України / Тацій В. Я., Тютюгін В. І., Городецький Ю. В., Байда А. О. // Вісник Асоціації кримінального права України. - 2014 – № 1(2). – С. 312-330.

Ковтун І. В. Проблеми введення в законодавство України інститута кримінального проступка. Рассмотрены основные пути введения в законодательство Украины института криминальных проступков, положения норм материального и процессуального права о проступке. Особенное внимание уделено анализу основных положений законопроектів по этому вопросу.

Ключевые слова: проступок, криминальний проступок, криминальное правонарушение, ответственность за проступок, законодательство, проект закона.

Kovtun I. V. Problems of implementing in legislation of Ukraine of the institute of criminal misdemeanor. The author has examined basic ways of implementing in legislation of Ukraine the institute of criminal offenses, provisions of substantive and procedural law on misdemeanor. Particular attention is paid to the analysis of the main provisions of laws on this subject.

At the present time this issue was particularly relevant as the new Criminal Procedurfl Code of Ukraine, which entered into force on November 19, 2012, consolidated the regulatory provisions of the criminal misdemeanor as in the center of legislative work is a "criminal misdemeanor", the relevant laws in this regard is the subject of a broad discussion among legal communities, practitioners and relevant committees of the Verkhovna Rada of Ukraine.

The category "criminal misdemeanor" as well as the highlighting the category "criminal offense" requires careful elaboration first on conceptual and theoretical levels and therefore can not be mechanically supplemented of the existing Criminal Code of Ukraine with provisions enshrined in the new Criminal Procedural Code of Ukraine. This is primarily due to the fact that the rules of procedural law do not disclosure, and may not disclose the legal nature of such new concepts as "criminal offence" and "criminal misdemeanor".

In the author's opinion it seems the most appropriate solution to the problem of responsibility for a misdemeanor under a specific regulation – the Law (Code) of Ukraine on misconduct. Elaboration and implementation of this regulation will create a basis for an independent type of legal liability which is different both from administrative and so from criminal charges. In addition, the adoption of such separate (independent) regulation will lead to harmonization of Ukrainian legislation to the European legislation, to the approach to European legal standards and a clear separation between spheres of administrative and criminal liability.

Keywords: misdemeanor, criminal misdemeanor, criminal offence, responsibility for misconduct, legislation, bill.

Надійшла до редакції 02.06.2014